JAN AMOS KOMENSKÝ.

Narodil se v Uherském Brodě (dle jiných v Nivnici u Uh. Brodu) dne 28. března 1592. Ve 12. roce osiřel. Školy navštěvoval v Strážnici, později latinskou v Přerově, kamž přišel teprve v 16. roce věku svého. Tím více tížil ho zvrácený způsob vyučování, čím byl mladý Komenský věkem dospělejší.

Již v Herbornu a v Haidelberku, kamž se v Přerova odebral, aby se vzdělal na bratrského kazatele, zanášel se opravnými plány, sbíraje slovní materiál k česko-latinskému slovníku.

Po svém návratu na Moravu řídil školu Jednoty Českobratrské v Přerově a po několika letech školu i sbor (církev) ve Fulneku. Tu byl nejen duchovním rádcem Bratří, ale i rádcem i vůdcem v životě praktickém. Zde zažil kratičkou, ale nejkrásnější dobu svého dlouhého i trudného života.

Však již tu byla Bílá Hora a ta nejen zahubila mladou rostlinku jeho štěstí, ale zahubila štěstí celého našeho národa. Shasla i ta pochodeň, kterou on svému národu rozněcoval. — Vojsko španělské vypálilo Fulnek. Komenský s mnohými bratřími nachází útulek na panství pana Karla ze Žerotína v Brandýse n. O. Zde pod Klopoty píše svůj "Labyrint světa", který po bibli Kralické byl bratřím ve vyhnanství na světě pokladem nejdražším.

Nevzali jsme s sebou
nic, po všem veta,
jen bibli Kralickou,
Labyrint světa.

"Hlubinu bezpečnosti" napsal také v této době, kdy se po lesích skrývati musil. Později ukrývá se v Krkonoších na panství pana Jiřího Sádovského. Ale i odtud vyhání ho nemilosrdný rozkaz bělohorského vítěze. A tak opouští s houfem exulantů v lednu r. 1628 svoji vlast ten, jehož srdce pro vlast do posledního dechu tlouklo, ten, jehož rty denně za vlast modlitby šeptaly, ten, který národu nesl "pochodeň rozžatou, pochodeň horoucnější péče o studia moudrosti, o mládež křesťanskou, i o školy", jako nebezpečný státu člověk; opouští vlast, aby požehnání práce své do ciziny nesl. Což v Čechách bylo potřebí jeho práce! — Tento apoštol lidskosti i moudrosti přijímá pohostinství polské v Lešně. Zde píše svou "Didaktiku", která stala se základem naší školy. Jeho "Brána jazyků" přeložena nejen do jazyků evropských, ale i do arabského, tureckého i perského.

Z Lešna vykonal několik cest do různých států, aby zřídil jejich školství. Parlament anglický, Švédsko, Maďaři, Poláci, Holandsko, Francie i Amerika závodí spolu usilujíce získati Komenského. Jenom u nás ho potřebí nebylo! — Na čas usazuje se v Elbinsku, aby za podpory švédské klidně oddati se mohl svým pracem.

R. 1648 zvolen byl v Lešně Komenský za biskupa (poslední) Jednoty Českobratrské. Naděje jeho, že se do vlasti vrátí, zmařeny byly mírem vestfálským. Darmo prosil Komenský mocné tohoto světa, darmo zapřísáhá Švédy, aby Čechy neopouštěli. Všude zaručena svoboda náboženská, jenom Čechy vyňaty. Zlomen v duši, píše svůj tklivý "Kšaft umírající matky Jednoty bratrské", praví: "Na tebe, národe český a moravský, vlasti milá, zapomenouti také nemohu při svém již dokonávém s tebou se loučení... Živ buď, národe, posvěcený v Bohu, neumírej: muži tvoji ať jsou bez počtu."

V roce 1656 Lešno spáleno a s ním spáleno mnoho rukopisů Komenského, i celý jeho majetek. Tak zničena velkolepá "Vševěda" (Pansofe).

Konečně, nachází tento štvaný 64letý exulant útulek u pana Vavřince z Geeru v Holandsku a usazuje se v Amsterodamě, kde vydány byly sebrané jeho spisy. Pracoval a po vlasti toužil do posledního okamžiku svého života. Pokoj nalézal jedině v Bohu: "v samém jediném Bohu a pokorném se jemu ve všecku jeho vůli a oddaní a poddaní; všecka dokonalá přítomného života bezpečnost, pokoj a blahoslavenství záleží."

Zemřel 15. listopadu r. 1671 v 80. roce svého věku.

"Věřím i já Bohu, že po přejití vichřice hněvu hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých k tobě se zase navrátí, o lide český" (Kšaft).

Pochován je v Naardenu v Holandsku. — — —

Mimo výše uvedené spisy uvádíme jen větší: "Informatorium školy mateřské", "Brána věcí", "Předchůdce Vševědy", "Svět v obrazích" (Orbis Pictus), "Praxis pietatis", "Lux in tenebris", "O jednom potřebném", "Umění kazatelské", "Krátké dějiny církve slovanské", "Štěstí národa", "Výhost světu", "Smutný hlas zaplaceného hněvem Božím pastýře".

Celkem napsal Komenský přes 100 spisů.

Zprávy zahraničné

Rakousko-Uhersko

(Rakouský diplomat o poměru mezi Japonskem a Spoj. Státy.—Gustav Mahler získán pro Ameriku. — Král anglický Edward v Išlu. — Hlasy o návštěvě krále anglického u císaře rakouského.)

Rakouský velevyslanec v Tokiu, Ambro von Adamicz, přibyl do Vídně. Na dotaz, co soudí o poměru mezi Japonskem a Amerikou, odpověděl, že nynější všeobecné smýšlení v Japonsku jest co nejpokojnější. I ty nejmenší válečné obavy jsou dle náhledu jeho bezdůvodné. Jinak ale nedá se popříti, že v mnohých oborech panuje jakási rivalita mezi Japonskem a Amerikou. Avšak tato je pokojného rázu a vedle toho je tradicionelním přátelstvím udržována v mezích míru. Vedle tradicionelního přátelství mezi Amerikou a Japonskem vidí velevyslanec důležitý moment ve vlivu Anglie. Že Anglie na jedné straně je spojencem Japonska a na druhé straně přítelem Spoj. Států, jest samo o sobě zárukou míru. — Gustav Mahler, ředitel vídeňské dvorní opery, jenž byl Conriedem získán pro hudební řízení Metropolitan Opera House v New Yorku, během několika měsíců představí se hudebnímu obecenstvu v Americe. Nastávající odchod Mahlerův vyvolal v hudebních kruzích tím větší sensaci, poněvadž týž platí za genia mezi dirigenty, jakým nikdy před tím nemohla se Vídeň pochlubiti. Mahler, jenž hluboce byl dotčen nedávnou ztrátou své dcerušky, tráví léto nedaleko Vídně. Den odjezdu jeho není přesně stanoven. Týž nejdříve dosíci musí formálního propuštění ze svého místa u dvorní opery. Jako každý jiný úředník má Mahler nároky na pensi. Soudí se, že Mahlerův program pro New York zahrnovati bude ideální provedení Wagnerových a Mozartových oper v duchu jejich autorů. Mahler pracuje vytrvale a nešetří zkouškami. Při dirigování pracují současně jeho oči, jeho ruce a celá postava. U pultu dirigentského elektrisuje nejen orchester, ale i posluchačstvo. Když převzal řízení dvorní opery, zavedl různé reformy. Když bylo mu řečeno, že porušuje svaté tradice, řekl zhurta: "Tradice znamenají šlendrian." Ani přání císařovo nebylo pro něho rozhodující. Jednoho dne bylo mu sděleno, že císař přeje si provozování opery, již napsal jeden z arcivévodů. Mahler věděl, že opera ta za nic nestojí a proto pravil: "Já podrobím se rozkazu císařovu, nikoliv jeho přání." Když to císař uslyšel, dal se do smíchu a pravil: "V hudebních otázkách já neudílím žádné rozkazy." A opera arcivévodova provozována nebyla. — Král Edward anglický přibyl do Išlu dne 15. srpna. Císař František Josef vyjel mu vstříc až do Gmundenu, načež oba panovníci bavili se v salonním voze po celou dobu jízdy až do Išlu. Na nádraží sta lázeňských hostí vítali oba vladaře a některé dámy zasypaly krále anglického květinami. Z nádraží odjel král Edward do hotelu Elizabeth, kde pro něho byla zařízena řada komnat a kde uvítán byl vrchním hofmistrem knížetem Montenovo. Za hodinu na to odebral se do císařské vily, kde pohostěn byl meškajícími tam členy císařské rodiny. Po hostině vyjeli si oba panovníci v otevřeném povoze, aby prohlédli si okolí. — Dne 16. srpna král Edward odjel přes Linec a Budějovice do Mariánských Lázní. — Vídeňské časopisy rozepisují se obšírně o návštěvě krále Edwarda anglického u císaře Františka Josefa v Išlu. "Wiener Fremdenblatt" píše mezi jiným: "Po periodě napjetí, jež nebyla sledována bez obavy, jest politika obou zemí upevněna novou důvěrou. Návštěva ve Wilhelmshoehe po schůzi ve Swinemuende je dálším symtpnem šťastné změny situace (v poměru mezi Anglií a Německem). Tento vývoj je Rakouskem s největší radostí uznáván." Velká část rakouských časopisů shoduje se v náhledu, že odstranění nedorozumění mezi císařem Vilémem a králem Edwardem je z velké části zásluhou císaře Františka Josefa. Nedávná návštěva v Išlu považována je za vysoce politickou. Hlavní úlohu při poradě obou panovníků tvořila balkánská otázka. V politických kruzích převládá náhled, že Anglie změní své stanovisko vůči otázce té příznivějším spůsobem. Očekává se, že Anglie upustí od podporování zvláštních snah jednotlivých balkánských národností.

Německo.

(Japonci prý zamýšlí koupit Filipiny. — Hrozné neštěstí při výbuchu továrny na dynamit.)

Sojeda San, předseda japonského bankovního trustu, přibyl dne 10. srpnan do Berlína a okamžitě navázal spojení s tamními velkokapitalisty, aby pro Japonsko ujednal půjčku v obnosu $50,000,000. Účel půjčky té není prozatím dosti jasný. Pověsti o nějaké nové válce Japonska s jinou zemí nenalézají zde sice plné víry, přes to ale nejsou považovány za zcela bezpodstatné. Avšak pro válku by zde peníze Japonci nedostali. Jinak ale má se to s dosud nepotvrzenou pověstí, že Japonsko hodlá od Spoj. Států koupiti Filipiny a že požadovaná zde půjčka $50,000,000 sloužiti má jakožto prvá splátka. K něčemu podobnému prý by se dali němečtí kapitalisti získat. Očekává se, že záležitost tato do pondělka uzraje. — Při výbuchu velké továrny na dynamit v Doemnitzi na Labi bylo přes 100 lidí dílem usmrceno, dílem těžce poraněno. Část osady leží v ssutinách. S ohledem na možnost dalších výbuchů bylo veškeré obyvatelstvo vyzváno, aby osadu opustilo. Z dělníků, kteří v době výbuchu nacházeli se v továrně, byli mnozí roztrháni na atomy. Jiní smrtelně byli sřítivším se zdivem a trámovím zraněni.

Rusko.

(Rusko-japonská konvence. — Hrozné číslice.)

Dne 15. srpna uveřejněna byla rusko-japonská konvence, jež 30. července podepsána byla ruským ministrem zahraničných záležitostí Izvolským a japonským vyslancem drem. Mollono. "Vlády císaře ruského a císaře japonského, vedeny přáním, aby šťastně znovuzavedené, pokojné, přátelské a sousedské vztahy byly posíleny a možnost budoucích nedorozumění mezi oběma říšemi odstraněna, uzavřely následující smlouvu. Článek I. — Každá strana zavazuje se, že respektovati bude nynější territoriální integritu druhé a zároveň všechna práva, jež vyplývají z nynějších, dosud v platnosti jsoucích smluv, dohod a konvencí mezi vysokými smlouvu uzavírajícími stranami a Čínou. Opisy jejich byly vyměněny mezi oběma smlouvu uzavírajícími vládami. Tomu dlužno rozuměti tak, pokud tato práva nepříčí se principu stejného oprávnění, jenž prohlášen byl ve smlouvě, podepsané v Portsmouthu, N. H., 5. září 1905, a zvláštním konvencím, uzavřeným mezi Japonskem a Ruskem. Článek II. Obě smlouvy uzavírající strany, uznávají intergritu čínského císařství, rovněž rovnoprávnost v obchodu a průmyslu pro všechny národy v jmenované říši. Dále zaručují se samy za status quo a za respektování toho principu všemi prostředky, jež mají po ruce." — Oznamuje se, že během měsíce července v celé ruské říši 274 osoby vypovězeny byly pro politické přestupky a úředně je konstatováno, že během téhož měsíce při udržování pořádku bylo 54 důstojníků a 52 vojáků poraněno.

Francie.

(Ministr války generál Picquart veřejně zneuctěn.)

Z francouzského města Rochefort oznamuje se dne 12. srpna: Ministr války generál Picquart byl včera ve zdejší železniční stanici hrubě insultován a napaden. Ministr súčastnil se zasvěcení pomníku Eduarda Grimauxe, jenž zjednal si zásluhy o revisi rozsudku proti Dreyfusovi a nacházel se na cestě k nádraží. Shromážděný zástup lidu uspořádal mu velké ovace, když náhle vystoupil jeden dělník, chopil generála za rameno a naplil mu do obličeje. Útočník zvolal při tom: "Tak to jste vy, ten Picquart. Ať žije maršálek!" Generál Picquart zbavil se svého útočníka. Současně vrhl se na něho urážkou ministra pohněvaný zástup, srazil jej k zemi a kopal do něho. Jen rychlé zakročení policie zachránilo jej od jisté smrti. Těžce stlučený útočník byl dopraven do vězení. Muž ten stotožněn byl jakožto Eduard Lecop, člen národního dělnického spolku, jenž podporuje hnutí pro otevřené dílny. Měl u sebe velkou sumu peněz a odepřel vysvětliti svoje jednání. Soudí se, že je choromyslný. Generál Picquart nebyl poraněn a pokračoval ve své cestě. Ve své řeči u pomníku poukázal na statečnost, s níž Grimaux vedl kampaň pro revisi rozsudku proti Dreyfusovi.

Marokko.

Z Tangeru docházejí ze dne 16. srpna následující zprávy: Z Fezu dosud zprávy oznamují, že sultánem svolaná velká rada za účelem porady ohledně situace v Casablance prohlásila svůj souhlas s tím, aby použila celého svého vlivu k opětnému zavedení míru. Sultán požádal Evropany, aby zůstali ve Fezu, neboť nemohl by převzíti zodpovědnost za jejich bezpečnost, kdyby opustili hlavní město. Proklamace sultánova, jež radí ke všeobecnému pokoji v této době velké krise, nalézá, pokud věřiti lze jeho veřejným projevům, mocnou podporu v osobě šerifa Elguisana, jenž je notorickým fanatikem a nepřítelem Evropanů. — Zde panují velké obavy ohledně osudu jistého počtu evropských uprchlíků, kteří poslední soboty opustili město se silným průvodem a byli zde očekáváni minulé neděle. Uprchlíci až dosud sem nepřibyli. Zprávy z Casablancy obsahují líčení hrozných scén. Ze všech úkrytů vylézají nyní poranění lidé. Jejich stav je hrozný, poněvadž rány jejich byly po několik dní zanedbány. Malá poranění, jež rychlou lékařskou pomocí mohla být rychle vyléčena, mají teď smrtelné účinky. Mnozí z nešťastných domorodců museli se podrobit operaci a i ta sotva zachrání je od smrti. Francouzský lékařský štáb v Casablance nestačí k ošetření všech těchto případů. — Sultán prý se nachází ve velkém rozčilení následkem stanoviska Ulemy, kolegia mohamedánských právníků, kteří vykládají koran. Když dozvěděli se o obsazení Casablancy od Francouzů, podporovali kadi z Fezu a jiní členové Ulemy požadavek šerifa z Kitani, aby prohlášena byla "svatá válka". Sultán obává se nyní sesazení anebo dokonce zavraždění, bude-li se zdráhat osobně postaviti se v čelo tohoto hnutí. Dle posledních zpráv vyjednávání ohledně vydání generála McLeana, jenž je zajatcem vůdce banditů Raisuliho, má uspokojivý průběh.

TRŽNÍ ZPRÁVY.

Omaha, 19. srpna 1907.

Trh obilní valně se zlepšil následkem většího vývozu. Počasí v Anglii jest poněkud neustálené a přílišné chladno na severozápadu přivodilo značné zvýšení cen. Trh pšeničný byl pevný a zvýšené ceny udržely se po celé dopoledne. Také trh kukuřičný byl pevný při cenách vyšších následkem všeobecného nakupování komisionářskými obchody. Mlácení ovsa bylo po většině již skončeno a jelikož průměrně málo sypal a poptávka jest stále velká, byl trh pevný.

Průměrné ceny byly následující:

Pšenice č. 2 tvrdá 77½—79, č. 3 tvrdá 76—77, č. 4 tvrdá 72½—75½c.

Jarka č. 3 79—81c.

Kukuřice č. 3 žlutá 48½—48¾, č. 3 bílá 48¾—49¼c.

Oves č. 3 bílý 46½, č. 4 bílý 44—45c.

Žito č. 2 69, č. 3 65—67c.

Dovoz hovězího dobytka byl dnes velký, dle odhadu přivezeno do trhu asi 10,000 kusů, povětšině západních krav a dobytka ku krmení. Zprávy z jiných tržišť byly sporé následkem stávky telegrafistů, avšak dle těch, jež došly, ceny všude byly nižší. Trh byl velmi pomalý při cenách nižších až o 10c, ježto jatkáři využitkovali příležitost na škodu prodavačů. Dovoz dobytka vepřového byl velmi malý, avšak i tu byl trh zdlouhavý a většina prasat prodána byla o 5c až 10c levněji.

Průměrné ceny byly následující:

Voli pěkní až nejlepší	$4.50—5.25
Voli ke krmení	3.25—5.00
Krávy	3.25—3.60
Jalovice	2.50—3.05
Prasata nejlepší	5.90—6.00
Prasata prostřední	5.80—5.90
Ovce nejlepší	5.00—5.25
Jehňata	7.00—7.35
Brambory nové, bušl	80—85c
Vejce čerstvé, tucet	15c
Máslo z másláren, lb.	23c
Máslo farmářské nejlepší	20—21c
Slepice, lb.	10c
Jarní kuřata	13—14c
Kohouti	6c
Kachny	8—9c
Husy	6c
Krocani	12c

Několik fakt o Gregory okresu, Jižní Dakota.

Okres Gregory nalézá se přímo na západ od okresu Plymouth, Iowa, a nikoliv na zmrzlém severu, jak se snad mnozí domnívají. Okres Gregory jest jedním z nejlepších kukuřičných okresů ve státu. Průměrný spád deště v okresu Gregory po minulé 33 roky obnáší o maličko více než 28 palců, a kromě suchého roku 1894, jsou sucha zde neznáma. Naše půda jest toho druhu, kterýž rodí 35 až 100 bušlů ovsa po akru, 20 až 60 bušlů kukuřice, 10 až 35 bušlů pšenice, 20 až 45 bušlů ječmene, 7 až 20 bušlů lnu. Brambory a všechny zahradní plodiny rostou zde u velké hojnosti. Naše zásoba vody jest hojná a voda jest ta nejlepší. Okres má mnohé pěkné řeky, v nichž se nalézá hojnost ryb. Pište nám česky neb anglicky a my vám ihned odpovíme a podáme vám potřebnou informaci. V úctě vaší

FIRST NATIONAL BANK
Gregory, So. Dak.
ANTON SRP, český zástupce.

50k6m

Dr. FRANZ J. SWOBODA
český lékař
a ranhojič 49-12
v Brainard, Nebraska.

Jest ochoten každé chvíle posloužiti našim krajanům. Dokonalá zkušenost v každém oboru.